Газета центральних органів виконавчої влади України
УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 15 січня 2014 р.
№ 23-р
Київ

Про схвалення Концепції розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій

1. Схвалити Концепцію розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, що додається.

2. Міністерству оборони, Державній службі з надзвичайних ситуацій разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити та подати у тримісячний строк Кабінетові Міністрів України проект плану заходів щодо реалізації Концепції, схваленої цим розпорядженням.

Прем'єр-міністр України М. АЗАРОВ

КОНЦЕПЦІЯ
розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій

Проблема, яка потребує розв'язання

Єдина державна система цивільного захисту України спрямована на захист населення і територій від загрози та виникнення надзвичайних ситуацій у мирний час. Система централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій (далі — система централізованого оповіщення) побудована, як і у всіх пострадянських країнах після Другої світової війни, за командно-сигнальним принципом та орієнтована на доведення сигналів оповіщення в особливий період.

Крім доведення зазначених сигналів, система централізованого оповіщення повинна також здійснювати своєчасне і достовірне доведення повідомлень про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій до органів управління цивільного захисту, сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання і населення та інформування про фактичну обстановку і вжиті заходи.

На сьогодні система централізованого оповіщення не враховує новітні інформаційно-телекомунікаційні технології та зміни, що відбулися у суспільстві, зокрема за період становлення і розвитку України як незалежної держави, а саме:

структури центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим та інших органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим;

структури системи цивільного захисту та прийняті законодавчі та інші нормативно-правові акти у відповідній сфері;

структури сил реагування на надзвичайні ситуації та їх правовий статус;

економічно-правових відносин між суб'єктами, що залучаються до оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій (форми власності, новоутворених суб'єктів);

установлених строків експлуатації технічних засобів оповіщення, що використовуються в системі централізованого оповіщення;

моральної застарілості технологій оброблення і передачі інформації, що використовуються в системі централізованого оповіщення;

неможливості використання на окремих ділянках застарілих зразків апаратури оповіщення, що працює за аналоговим принципом, у зв'язку із впровадженням сучасних цифрових телекомунікаційних систем і систем комутації;

зменшення кількості радіоприймачів, які використовуються населенням під час отримання повідомлення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, у зв'язку із застарілістю мережі національного проводового радіомовлення;

неузгодженості технічних характеристик апаратури, що використовується в системі централізованого оповіщення, з технічними характеристиками сучасних побутових електронних пристроїв приймання аудіовізуальної інформації, якими користується більшість населення;

несумісності автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення людей у разі їх виникнення, якими на сьогодні обладнуються об'єкти підвищеної небезпеки, із спеціальними, локальними та об'єктовими системами оповіщення.

Таким чином, система централізованого оповіщення неспроможна у повному обсязі забезпечити виконання покладених на неї завдань та потребує розвитку і технічної модернізації з урахуванням новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій та змін, що відбулися у суспільстві, зокрема за період становлення і розвитку України як незалежної держави.

Практичний досвід розв'язання аналогічних проблем у розвинутих державах світу свідчить, що система оповіщення у таких державах створюється з урахуванням новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Так, у Японії система оповіщення про землетруси в автоматичному режимі отримує сигнали від мережі датчиків і метеорологічних станцій, розміщених по всій території країни, визначає силу землетрусу та здійснює пряме включення національного телебачення. Більшість населення Японії отримує оповіщення про землетрус щонайменше за одну хвилину, що дає можливість своєчасно залишити небезпечні приміщення або місця та врятувати життя багатьох людей.

До системи оповіщення про катастрофи з 2007 року приєдналися оператори мобільного зв'язку. В автоматичному режимі на телефони надсилаються повідомлення про очікування катастрофи (землетрусу, цунамі тощо).

З метою поширення інформації про небезпеку, яка загрожує населенню, є можливість використовувати Інтернет. Для цього всі японські оператори відкрили спеціальні сторінки навеб-сайтах, дошки оголошень.

Також в Японії здійснюється реєстрація мобільного термінала в місці його тимчасового перебування незалежно від того, яким оператором надаються послуги мобільного зв'язку з можливістю отримання екстрених повідомлень.

У США замінили сирени, що використовувалися для оповіщення про катастрофи по всій країні, повідомленнями, які надсилаються на телефони. Система отримала назву "безпровідніпопередження про надзвичайні ситуації" і здійснює передачу таких типів попереджень, як повідомлення про торнадо та інші буреломи, президентське оповіщення про введення в державі надзвичайного стану, оповіщення про зниклих дітей.

Під час отримання повідомлення на дисплеї телефона відображається його короткий зміст, що супроводжується мелодією, відмінною від стандартних мелодій дзвінка користувача. Безоплатні повідомлення надсилаються на усі телефони в тому районі, де можливе виникнення торнадо.

У Російській Федерації основними напрямами подальшого розвитку цивільної оборони є модернізація системи централізованого оповіщення шляхом широкого впровадження оптико-волоконної техніки, цифрових технологій та можливостей мобільного зв'язку і супутникових систем передачі інформації, в тому числі з автономним енергозабезпеченням, розширення мережі локальних систем оповіщення, розвиток загальнодержавної комплексної системи інформування і оповіщення населення в місцях масового перебування.

З огляду на зазначене система централізованого оповіщення та практичний досвід інших держав свідчить про актуальність проблеми і необхідність її нагального розв'язання.

Мета і строки реалізації Концепції

Метою Концепції є визначення вимог щодо розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення, оснащення її сучасними програмно-технічними засобами з використанням новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій оброблення, передачі та відображення інформації про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, що забезпечить

гарантоване і своєчасне доведення інформації до органів виконавчої влади, сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання та населення.

Реалізацію Концепції передбачається здійснити поетапно протягом 2014—2018 років.

Визначення оптимального варіанта розв'язання проблеми на основі порівняльного аналізу можливих варіантів

Можливі два варіанти розв'язання проблеми.

Перший варіант передбачає модернізацію системи централізованого оповіщення та створення на її базі нової автоматизованої системи централізованого оповіщення.

Перевагами такого варіанта є:

модернізація технічних засобів оповіщення для забезпечення технічної можливості вирішення завдань, що покладаються на систему централізованого оповіщення в сучасних умовах;

використання в системі централізованого оповіщення цифрових телекомунікаційних систем і систем комутації, сучасних побутових електронних пристроїв отримання аудіовізуальної інформації для забезпечення збільшення чисельності населення, яке своєчасно отримує повідомлення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, та значного розширення території оповіщення;

створення умов для інтеграції автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення людей у разі їх виникнення, якими обладнуються об'єкти підвищеної небезпеки.

Недоліками такого варіанта є:

необхідність вжиття організаційних заходів, у тому числі структурна перебудова системи централізованого оповіщення;

розроблення нормативно-правових актів з урахуванням визначених завдань та суб'єктів, що залучаються до оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій;

визначення відповідальності органів управління та суб'єктів, що залучаються до оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій;

унормування відносин з новими операторами телекомунікаційних послуг;

проведення навчання суб'єктів, що залучаються до оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій.

Другий варіант передбачає створення нової автоматизованої системи централізованого оповіщення, що може призвести до виникнення ситуації, під час якої існуюча система централізованого оповіщення буде відключена, а створення нової системи не завершено.

Оптимальним є перший варіант за умови фінансування за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших не заборонених законодавством джерел.

Шляхи і способи розв'язання проблеми

Проблему передбачається розв'язати шляхом:

удосконалення системи централізованого оповіщення, зокрема:

- реконструкції системи централізованого оповіщення відповідно до Закону України"Про Загальнодержавну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013—2017 роки" та здійснення відповідних видатків;

- функціонування загальнодержавної, територіальної та місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення;

- розроблення та затвердження положення про організацію оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій і зв'язку у сфері цивільного захисту;

технічної модернізації системи централізованого оповіщення, що передбачає:

- створення автоматизованої системи централізованого оповіщення;

- створення типового комплексу територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення з урахуванням новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій;

- створення локальних, об'єктових та спеціальних систем оповіщення;

- можливість вибіркового управління автоматизованою системою централізованого оповіщення нижчого рівня;

- забезпечення високої стійкості автоматизованої системи централізованого оповіщення до негативних наслідків надзвичайних ситуацій;

- дотримання вимог нормативних документів з питань технічного захисту інформації.

Очікувані результати

Реалізація Концепції дасть змогу забезпечити доведення сигналів, повідомлень органів управління цивільного захисту про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, аварій, катастроф, епідемій, пожеж тощо до державних органів, підприємств, установ, організацій та населення з

урахуванням новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій та змін, що відбулися у суспільстві, зокрема за період становлення і розвитку України як незалежної держави.

Обсяг фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів

Фінансування заходів щодо реалізації Концепції здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших не заборонених законодавством джерел.

Обсяг фінансування, склад матеріально-технічних і трудових ресурсів, необхідних для реалізації Концепції, визначається щороку з урахуванням можливостей державного і місцевих бюджетів.